

Mitu eurot on laps väärt?

Ants ja Maria on noor paar, kes on värskelt kokku kolinud. Koos otsustavad nad pere luua. Aasta pärast kokkukolimist saavad Ants ja Maria omale kaks uut pereliiget: Madise ja Kati. Hiljem selgub, et Madisel on kõnehäire ning ta vajab professionaalset ning kulukat teenust sellega tegelemiseks.

Antsu ja Maria vahel on alguses kõik väga hästi. Pärast laste sündi hakkab aga nende suhe jähnenema. Nad tülitsevad tihti ja ei suuda omavahelist kooskõla ning tasakaalu leida. Ühel päeval kolib Ants eraldi elama. Ants soovib oma lastele siiski abiks ja toeks olla, nendega vahepeal kokku saada ja neid hoida. Maria soovib lisaks Antsult rahalist toetust laste üleskasvatamiseks. Ants ei soovi maksta, sest tal on praegu rahaga kitsas. Seejärel pöördub Maria raha saamiseks kohtusse.

Maria palus kohtul laste kasuks Antsult välja mõista igakuine rahasumma (elatis). See rahasumma peaks abistama Mariat, kes lapsi üksinda kasvatab. Perekonnaseaduse § 101 lg 1 kohaselt ei tohi igakuine elatis ühele lapsele olla väiksem kui pool Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära.¹ Seega nõudis Maria Kati kasuks minimaalselt 250 € ning Madise kasuks, kes on erivajadusega, 450 €.

Kohtus selgitas Ants, et ta teenib miinimumpalka. Sellest tulenevalt pole tal võimalik maksta lastele kokku 700 €. Ants palub kohtul elatist vähendada tulenevalt perekonnaseaduse § 102 lg 2 ls-st 3. Ants väidab, et tal esineb mõjuv põhjus elatise vähendamiseks. Ants palub kohtul elatise vähendamisel arvestada sellega, et Ants ise ka ära elada saaks (omale süüa osta ja üüri maksta). Lisaks sellele väidab Ants, et elatist võiks vähendada juba seepärast, et Maria saab lapsetoetusi ning et Ants hoiab ka iga nädal lapsi umbes 48 tundi (kaks ööpäeva, nt laupäeval ja pühapäeval).

Ülesanne 1: kas Ants peaks üldse oma lastele elatist maksma ning kui peaks, siis millises summas peaks ta Madisele ning millises summas Katile maksma?

Ülesanne 2: poole aasta pärast selgub, et Ants ei ole määratud summasid maksnud. Arutle, kas Antsu elatise maksmise motiveerimiseks võiks kohtul põhimõtteliselt olla õigus peatada Antsu Eesti kodaniku passi kehtivus või ära võtta temalt sõiduki juhtimise õigus?

Abistavad küsimused:

- 1) Millised on lapsevanema üldised kohustused oma laste vastu?
- 2) Millistel tingimustel ja kes peab elatist maksma?
- 3) Millisel juhul on tegemist mõjuva põhjusega, mis õigustaks seaduses sätestatud miinimumelatise (250 €) vähendamist? Kas elatise vähendamisel tuleks näiteks arvestada elatist maksma kohustatud isa või ema varalist seisundit, lapsega koosveedetud aega (näiteks päevades, tundides või minutites), peretoetusi või kohustada vanemat tasuvamat tööd leidma?
- 4) Kas lapsed peaksid saama elatist võrdses summas või vastavalt oma (eri)vajadusele?
- 5) Mida arvad sellest, et lapsele määratav miinimumelatise suurus on seotud Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammääraga?

¹ Alates 01.01.2018 on Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäär 500 €, vt ka: <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulud-kulud-kaive-kasum/kinnipeetud-tulumaks-tulumaksu-kinnipidamine/tootasu-alammaarad>.